

Fecr Yayınları: 390

KUR'AN'I NÜZUL DÖNEMİYLE OKUMAK

Editör

Prof. Dr. Adnan Demircan

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak

FCR

Baskı ve Cilt

VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1

Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71

Sertifika No: 47479

1. Baskı: Aralık 2020

ISBN: 978-625-7879-30-9

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA

Tel: (0312) 310 08 60 (pbx) - Fax: (0312) 311 47 89

Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KUR'AN'I NÜZUL DÖNEMİYLE OKUMAK

Editör

Adnan Demircan

Yazarlar

Âdem Apak

Adnan Demircan

Ahmet Keleş

Mahmut Kelpetin

Mehmet Apaydın

Mehmet Azimli

Mustafa Öztürk

Ankara 2020

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ————— 7

I. MUSHAF-KUR'AN AYRIMINDA SİYER'İN ROLÜ VE MUSHAF'I KUR'AN OLARAK OKUMANIN İMKÂNI

Prof. Dr. Ahmet KELEŞ ————— 9

A. Vahyin Nüzul Süreci Olarak Siyer: Kur'an'dan Mushaf'a ————— 10

1. Kur'an'ın Cem'i ve Tertibi ————— 11

2. Kur'an'ın Mushaf Olmasının Anlamı ————— 13

B. Mushaf'ın Nüzul Süreci/Siyeri Bağlamında Okumanın Anlamı ————— 15

1. Metin nedir? ————— 15

2. Anlam nedir? ————— 16

3. Anlama nedir? ————— 17

4. Anlama nerede ve nasıl gerçekleşir? ————— 19

C. Mushaf'tan Kur'an'a Dönüşün İmkânı ————— 19

D. Siyer Bağlamında Mushaf'ı Kur'an Olarak Okumanın Örnekleri — 24

Değerlendirme ————— 45

II. KUR'AN'IN TARİH KAYNAĞI OLMASININ İMKÂNI

Prof. Dr. Mehmet AZİMLİ ————— 47

A. Hz. Peygamber Öncesi ————— 48

B. Hz. Peygamber Dönemi ————— 50

III. TARİH KAYNAĞI OLARAK KUR'AN KISSALARI

Doç. Dr. Mehmet KELPETİN ————— 59

IV. CAHİLİYE DÖNEMİ ARAP TARİHİ KAYNAĞI OLARAK KUR'AN

Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN ————— 69

A. İnanç ————— 72

B. İbadet ————— 84

C. Mekân ————— 85

D. Geçmiş Peygamberler ve Milletler ————— 86

E. Sosyal Hayat ————— 86

F. Siyasî İlişkiler ————— 88

G. Ekonomik İlişkiler	89
H. Hukuk	90
Değerlendirme	90

V. SİYER'İN KAYNAĞI OLARAK KUR'AN-I KERİM

<i>Prof. Dr. Adem APAK</i>	91
----------------------------	----

VI. TEFSİR GELENEĞİNDE NÜZUL-SİRET İLİŞKİSİ

<i>Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK</i>	103
A. Tefsirde Nüzul-Siret İlişkisinin Önemi	111
B. Tefsir Geleneğinde Nüzul-Siret İlişkisinin Serencamı	125
Değerlendirme	145

VII. KUR'AN'IN ANLAŞILMASINDA HADİSLERİN ROLÜ

<i>Prof. Dr. Ahmet KELEŞ</i>	149
A. Kur'an-Hadis İlişkisi	150
B. Mushaf'ın Anlaşılmasında Rivayetlerin Olumlu Örnekleri	154
C. Mushaf'ın Anlaşılmasında Rivayetlerin Olumsuz Etkileri	165
Değerlendirme	174

VIII. HADİSLERİN ANLAŞILMASINDA/SÜNNETİN TESPİTİNDE KUR'AN'IN ROLÜ

<i>Dr. Öğr. Üyesi Mehmet APAYDIN</i>	179
--------------------------------------	-----

BİBLİYOGRAFYA

A. Tarih Kaynağı Olarak Kur'an Kıssaları	185
B. Tefsir Geleneğinde Nüzul-Siret İlişkisi	187
C. Hadislerin Anlaşılmasında/Sünnetin Tespitinde Kur'an'ın Rolü	192

SUNUŞ

Yüce Allah tarihin muhtelif dönemlerinde gönderdiği peygamberler vasıtasıyla dünyevi yürüyüşlerinde insanlara destek olacak, uhrevi hayatlarında ise kurtuluşu vadeden mesajlar göndermiştir. Vahiy dediğimiz bu mesaj, gönderildiği peygamberin ve toplumun diliyle ve öncelikle o toplumu, sorunlarını ve sorularını muhatap alarak nazil olmuştur. Bu sebeple vahyin nazil olduğu çevre ve dönem, mesajın sağlıklı anlaşılması için çok önemlidir.

Mesajın etkisi ve muhatap kitlesi nazil olduğu dönemle sınırlı olmasa da Yüce Allah'ın bizden istediğini rızasına uygun olarak anlamak için nüzul zamanında ne dediğine odaklanmak, öncelikle bunu tespit etmek önem arz etmektedir. Vahyin doğru anlaşılması, insanın hayatında karşılık bulması ve ona dayalı olarak değer üretilmesi açısından gereklidir. İşte bu kaygılarla çalışmalarını ilahi mesaja yoğunlaştıran birçok ilim insanı ve araştırmacı dikkatleri nüzul dönemine çekmişlerdir.

Çağdaş araştırmacılardan bazılarının nüzul dönemine özel ilgi göstermesi, esasen yeni bir durum değildir. Geçmişte de birçok âlim, Kur'an'ın nüzul dönemiyle ilişkili olarak anlaşılmasının ve kronolojisini bilmenin öneminin farkında olmuş ve bu alanda çalışmalar yapmışlardır. Bilindiği gibi nastan hüküm çıkarmak için siyer bilgisi önemlidir. Zira herhangi bir ayetin ne zaman nazil olduğu bilinmeden ondan hüküm çıkarmak onu tarihinden koparmanın yanında yanlış hüküm tesis edilmesine de sebep olabilmektedir.

Vahyin tarihten koparılarak hakkıyla anlaşılması, hem mümkün değildir, hem de kişilerin kendi kabullerini vahiy olarak sunmaları gibi keyfilikleri beraberinde getirir. Bunun için nüzul dönemini göz ardı etmemek gerekir. Ancak vahyi nüzul

dönemiyle ilişkili olarak okumak, sadece vahyin sağlıklı anlaşılması için değil, nazil olduğu dönemin önemli bir kaynağı olarak önemlidir. Vahyin nüzul dönemiyle okunması hem vahyin hem de nüzul döneminin anlaşılmasına önemli açılımlar getirebilecek bir potansiyele sahiptir. İlim insanlarının bu imkânı kullanmaktan imtina etmeleri söz konusu olmamalıdır.

Elinizdeki kitap, Kur'an'ı nüzul dönemiyle okumanın imkânını ve bunun yararlarını irdeleyen farklı disiplinlerdeki ilim insanlarının kaleminden çıkan metinlerden oluşmaktadır. Bütün yazılar Kur'an'ın nüzul dönemiyle ilgisine önemli vurgular içermektedir. Bununla birlikte yazarların kendi görüş ve değerlendirmeleri özgün ve kendi sorumluluklarındadır.

Kitapta Kur'an'ın nüzul dönemiyle ilişkisinin göz ardı edilemeyeceği İslam medeniyetinde ortaya çıkıp ilim geleneğinde önemli bir yere sahip olan, Kur'an ve Hz. Muhammed'in (sas) hayatıyla doğrudan ilgili üç alan ile vahyin ilişkisine farklı açılardan bakılmıştır. Bunlar Siyer-Tarih, Tefsir ve Hadis alanlarıdır. Kur'an'ın bu disiplinlerle ilişkisi, disiplinler için önemi ve katkısı ile söz konusu disiplinlerin Kur'an'a olan ihtiyaçları ve Kur'an'ın anlaşılmasında sahip oldukları öneme ilişkin metodolojik ilkelerin vurgulanmasının yanında örnekler üzerinde de durulmuştur.

Kitaba katkıda bulunan değerli meslektaşlarım Âdem Apak, Ahmet Keleş, Mahmut Kelpetin, Mehmet Apaydın, Mehmet Azimli ve Mustafa Öztürk'e ve kitabı yayınlayan Fecr Yayınları'nın yetkililerine ve çalışanlarına teşekkür ederim. Onların katkısı ve desteği olmasaydı bu metinlerin ortaya çıkması ve yayınlanması mümkün olmayacaktı.

Kitabımızın Allah katında Kur'an'ın anlaşılması gayretine şahit kabul edilmesi dileğiyle...

Prof. Dr. Adnan Demircan
Başakşehir/ Aralık 2020